

Статут внутрішньої служби Збройних Сил України

КУПИТИ

Статут внутрішньої служби Збройних Сил України затверджено Законом України від 24 березня 1999 року № 548-XIV

Статут визначає загальні права та обов'язки військовослужбовців Збройних Сил України і їх взаємовідносини, обов'язки основних посадових осіб бригади (полку, корабля 1 і 2 рангу, окремого батальйону) та її підрозділів, правила внутрішнього порядку у військовій частині та її підрозділах.

Статутом керуються всі військові частини, кораблі, управління, штаби, організації, установи і військові навчальні заклади Збройних Сил України (військові частини).

Обов'язки посадових осіб, не зазначені в цьому Статуті, визначаються відповідними порадами та положеннями.

Дія Статуту поширюється на військовослужбовців Служби зовнішньої розвідки України, Служби безпеки України, Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України, Національної гвардії України, Державної прикордонної служби України, Державної спеціальної служби транспорту, Управління державної охорони України, інших утворених відповідно до законів України військових формувань, органів спеціального призначення з правоохоронними функціями.

Положення Статуту поширюються на військовозобов'язаних та резервістів під час проходження ними зборів.

СТАТУТ ВНУТРІШНЬОЇ СЛУЖБИ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ

(зі змінами від 21.08.2024)

Статут внутрішньої служби Збройних Сил України / Міністерство оборони України. – Київ : Видавець ФОП Чорнолуцький Євген Олександрович, 2025. – 236 с.

ЗМІСТ

ЧАСТИНА І ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІ ТА ВІДНОСИНИ МІЖ НИМИ	9
Розділ 1. Обов'язки, права та відповідальність військовослужбовців	9
Розділ 2. Загальні обов'язки командирів (начальників)	20
Розділ 3. Обов'язки посадових осіб, військовослужбовців рядового складу	25
ЧАСТИНА 2 ВНУТРІШНІЙ ПОРЯДОК	112
Розділ 4. Розміщення військовослужбовців	112
Розділ 5. Розподіл часу і повсякденний порядок	126
Розділ 6. Збереження і зміцнення здоров'я військовослужбовців	137
Розділ 7. Добовий наряд	147
Розділ 8. Підйом за бойовою тривою і збір	168
ЧАСТИНА 3 БОЙОВЕ ЧЕРГУВАННЯ, ОСОБЛИВОСТІ ВНУТРІШНЬОЇ СЛУЖБИ В ПАРКАХ, ПІД ЧАС РОЗТАШУВАННЯ ВІЙСЬК НА ПОЛІГОНАХ ТА ЇХ ПЕРЕВЕЗЕННЯ	170
Розділ 9. Бойове чергування	170
Розділ 10. Внутрішня служба в парках	172
Розділ 11. Особливості внутрішньої служби під час розташування військ на полігонах (у таборах)	179
Розділ 12. Особливості внутрішньої служби під час перевезення військ	182
ДОДАТКИ	193

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про Статут внутрішньої служби Збройних Сил України

**(Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1999, № 22-23,
ст.194)**

{Із змінами, внесеними згідно із Законами
№ 2171-III від 21.12.2000, ВВР, 2001, № 9, ст.38
№ 662-IV від 03.04.2003, ВВР, 2003, № 27, ст.209 - набуває чинності
01.08.2003 року
№ 744-IV від 15.05.2003, ВВР, 2003, № 29, ст.234
№ 1420-IV від 03.02.2004, ВВР, 2005, № 3, ст.76
№ 1865-IV від 24.06.2004, ВВР, 2004, № 45, ст.503
№ 1414-VI від 02.06.2009, ВВР, 2009, № 41, ст.600
№ 1900-VI від 16.02.2010, ВВР, 2010, № 19, ст.151
№ 4652-VI від 13.04.2012, ВВР, 2013, № 21, ст.208
№ 4711-VI від 17.05.2012, ВВР, 2013, № 14, ст.89
№ 5288-VI від 18.09.2012, ВВР, 2013, № 37, ст.490
№ 5404-VI від 02.10.2012, ВВР, 2013, № 41, ст.550
№ 245-VII від 16.05.2013, ВВР, 2014, № 12, ст.178
№ 877-VII від 13.03.2014, ВВР, 2014, № 15, ст.326
№ 1194-VII від 09.04.2014, ВВР, 2014, № 25, ст.890
№ 158-VIII від 05.02.2015, ВВР, 2015, № 13, ст.92
№ 517-VIII від 16.06.2015, ВВР, 2015, № 32, ст.306
№ 568-VIII від 01.07.2015, ВВР, 2015, № 33, ст.326
№ 716-VIII від 06.10.2015, ВВР, 2015, № 47, ст.436
№ 901-VIII від 23.12.2015, ВВР, 2016, № 4, ст.44
№ 1952-VIII від 16.03.2017, ВВР, 2017, № 17, ст.205
№ 2049-VIII від 18.05.2017, ВВР, 2017, № 26, ст.295
№ 2181-VIII від 07.11.2017, ВВР, 2017, № 51-52, ст.446
№ 2397-VIII від 05.04.2018, ВВР, 2018, № 27, ст.221
№ 2523-VIII від 06.09.2018, ВВР, 2018, № 44, ст.353
№ 2587-VIII від 04.10.2018, ВВР, 2018, № 44, ст.357
№ 205-IX від 17.10.2019, ВВР, 2020, № 3, ст.24
№ 524-IX від 04.03.2020, ВВР, 2020, № 38, ст.279
№ 680-IX від 04.06.2020, ВВР, 2020, № 46, ст.392
№ 720-IX від 17.06.2020, ВВР, 2020, № 47, ст.408
№ 1357-IX від 30.03.2021, ВВР, 2021, № 29, ст.234
№ 1915-IX від 30.11.2021

№ 2124-IX від 15.03.2022

№ 3080-IX від 02.05.2023, ВВР, 2023, № 73, ст.251

№ 3161-IX від 28.06.2023, ВВР, 2023, № 79, ст.279

№ 3621-IX від 21.03.2024, ВВР, 2024, № 22, ст.196

№ 3911-IX від 21.08.2024}

Верховна Рада України **постановляє**:

1. Затвердити Статут внутрішньої служби Збройних Сил України (додається).
2. Цей Закон набирає чинності з дня його опублікування.

**Президент
України**

Л.КУЧМА

м. Київ

24 березня 1999 року

№ 548-XIV

ЗАТВЕРДЖЕНО
Законом України
від 24 березня 1999 року № 548-XIV

СТАТУТ **ВНУТРІШНЬОЇ СЛУЖБИ** **ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ**

{У тексті Статуту слова "Товаришу (пане)" та "товаришу (пане)" замінено відповідно словами "Товаришу" та "товаришу" згідно із Законом № 1420-IV від 03.02.2004}

{У тексті Статуту слова "Товаришу" та "товаришу" замінено відповідно словами "Пане (пані)" та "пане (пані)" згідно із Законом № 2587-VIII від 04.10.2018}

{У тексті Статуту слова "строкової служби" в усіх відмінках замінено словами "строкової військової служби" у відповідному відмінку; слова "вечірня перевірка", "спортивна робота", "гуманітарна підготовка", "культурно-освітня" в усіх відмінках замінено словами "вечірня повірка", "спортивно-масова робота", "національно-патріотична підготовка", "культурологічна" у відповідному відмінку; слово "військово-навчальний" в усіх відмінках і числах замінено словами "військовий навчальний" у відповідному відмінку і числі згідно із Законом № 205-IX від 17.10.2019}

ВСТУП

Цей Статут визначає загальні права та обов'язки військовослужбовців Збройних Сил України і їх взаємовідносини, обов'язки основних посадових осіб бригади (полку, корабля 1 і 2 рангу, окремого батальйону) та її підрозділів, правила внутрішнього порядку у військовій частині та її підрозділах.

{Частина перша вступу із змінами, внесеними згідно із Законом № 205-IX від 17.10.2019}

Статутом керуються всі військові частини, кораблі, управління, штаби, організації, установи і військові навчальні заклади Збройних Сил України (далі - військові частини).

Обов'язки посадових осіб, не зазначені в цьому Статуті, визначаються відповідними порадами та положеннями.

Дія Статуту поширюється на військовослужбовців Служби зовнішньої розвідки України, Служби безпеки України, Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України, Національної гвардії України, Державної прикордонної служби України, Державної спеціальної служби транспорту, Управління державної охорони України, інших утворених відповідно до законів України військових формувань, органів спеціального призначення з правоохоронними функціями.

{Частина четверта вступу із змінами, внесеними згідно із Законами № 2171-III від 21.12.2000, № 662-IV від 03.04.2003, № 1414-VI від 02.06.2009, № 5404-VI від 02.10.2012, № 877-VII від 13.03.2014, № 1194-VII від 09.04.2014; в редакції Закону № 205-IX від 17.10.2019}

Положення Статуту поширюються на військовозобов'язаних та резервістів під час проходження ними зборів.

{Вступ доповнено частиною п'ятою згідно із Законом № 205-IX від 17.10.2019}

ВІЙСЬКОВА ПРИСЯГА

Я, (прізвище, ім'я та по батькові), вступаю на військову службу і урочисто присягаю Українському народові завжди бути йому вірним і відданим, обороняти Україну, захищати її суверенітет, територіальну цілісність і недоторканність, сумлінно і чесно виконувати військовий обов'язок, накази командирів, неухильно додержуватися Конституції України та законів України, зберігати державну таємницю.

{Частина перша із змінами внесеними згідно із Законом № 1420-IV від 03.02.2004}

Присягаю виконувати свої обов'язки в інтересах співвітчизників.

Присягаю ніколи не зрадити Українському народові!

ЗОБОВ'ЯЗАННЯ ІНОЗЕМЦЯ ТА ОСОБИ БЕЗ ГРОМАДЯНСТВА

Я, (прізвище, ім'я), вступаю на військову службу до Збройних Сил України і зобов'язуюся захищати Українську державу, її незалежність та територіальну цілісність.

Я буду сумлінно і чесно виконувати обов'язки військової служби, накази командирів, неухильно додержуватися Конституції України і законів України, зберігати військову таємницю, а під час виконання завдань і наказів в умовах воєнного стану або бойових чи воєнних дій - діяти відповідно до загальновизнаних принципів та норм міжнародного гуманітарного права.

{Статут доповнено новим розділом згідно із Законом № 716-VIII від 06.10.2015}

БОЙОВИЙ ПРАПОР ВІЙСЬКОВОЇ ЧАСТИНИ

1. Бойовий Прапор військової частини Збройних Сил України є символом честі, доблесті, слави і зобов'язує кожного військовослужбовця Збройних Сил України віддано служити Українському народові, мужньо, вміло і непохитно боронити Українську державу, не шкодуючи свого життя.

2. Бойовий Прапор військової частини є почесним знаком, що визначає особливості її бойового призначення, історії та заслуг і свідчить про належність військової частини до Збройних Сил України.

3. Бойовий Прапор після сформування військової частини вручається їй від імені Президента України представником, призначеним Міністром оборони України.

4. Бойовий Прапор закріплюється за військовою частиною на весь час незалежно від зміни її найменування і номера. Зміни найменування військової частини вносяться до Грамоти Президента України, що видається під час вручення Бойового Прапора.

5. Бойовий Прапор завжди знаходиться зі своєю військовою частиною, а на полі бою - в районі бойових дій, в яких частина бере участь.

6. У разі втрати Бойового Прапора командир військової частини і військовослужбовці, що є безпосередніми винуватцями цього, несуть відповідальність згідно із законом.

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Збройні Сили України - військове формування, на яке відповідно до Конституції України покладаються оборона України, захист її суверенітету, територіальної цілісності та недоторканності.

{Стаття 1 в редакції Закону № 1420-IV від 03.02.2004}

2. Захист Вітчизни, незалежності та територіальної цілісності України, шанування її державних символів є обов'язком громадян України.

{Стаття 2 в редакції Закону № 1420-IV від 03.02.2004}

3. Військова служба у Збройних Силах України та інших військових формуваннях, утворених відповідно до законів України, є державною службою особливого характеру, яка полягає у професійній діяльності придатних до неї за станом здоров'я і віком осіб (за винятком випадків, визначених законом), пов'язаній із захистом України.

{Частина перша статті 3 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2397-VIII від 05.04.2018}

Порядок проходження військової служби, права та обов'язки військовослужбовців визначаються законами України, положеннями про проходження військової служби відповідними категоріями військовослужбовців, що затверджуються Президентом України, та іншими нормативно-правовими актами.

{Стаття 3 в редакції Законів № 1420-IV від 03.02.2004, № 716-VIII від 06.10.2015}

4. Повсякденне життя і службова діяльність військовослужбовців регулюються Конституцією України, законами України, цим Статутом та іншими нормативно-правовими актами.

{Стаття 4 в редакції Закону № 1420-IV від 03.02.2004}

5. Внутрішня служба - це система заходів, що вживаються для організації повсякденного життя і діяльності військової частини, підрозділів та військовослужбовців згідно з цим Статутом та іншими нормативно-правовими актами.

6. Внутрішня служба здійснюється з метою підтримання у військовій частині порядку та військової дисципліни, належного морально-психологічного стану, які забезпечують постійну бойову готовність та якісне навчання особового складу, збереження здоров'я військовослужбовців, організоване виконання інших завдань.

Вимоги цього Статуту зобов'язаний знати й сумлінно виконувати кожен військовослужбовець.

7. Внутрішньою службою у військових частинах та підрозділах керують їх командири. У разі розташування в одному приміщенні кількох підрозділів, командири яких не мають спільного безпосереднього начальника, керівництво внутрішньою службою наказом командира військової частини покладається на командира одного з цих підрозділів. Безпосереднім організатором внутрішньої служби у військовій частині є начальник штабу, а в роті - головний сержант роти.

{Стаття 7 із змінами, внесеними згідно із Законом № 205-IX від 17.10.2019}

8. Відповідальність за стан внутрішньої служби у військових частинах покладається на всіх прямих начальників, які повинні подавати допомогу підпорядкованим військовим частинам і підрозділам в організації та забезпеченні виконання вимог внутрішньої служби і систематично перевіряти її стан.

ЧАСТИНА І ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІ ТА ВІДНОСИНИ МІЖ НИМИ

Розділ 1. Обов'язки, права та відповідальність військовослужбовців

{Назва розділу 1 в редакції Закону № 716-VIII від 06.10.2015}

Загальні положення

9. Військовослужбовці Збройних Сил України мають права і свободи з урахуванням особливостей, що визначаються Конституцією України, законами України з військових питань, статутами Збройних Сил України та іншими нормативно-правовими актами.

{Стаття 9 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1420-IV від 03.02.2004; в редакції Закону № 716-VIII від 06.10.2015}

10. Кожний військовослужбовець має військове звання відповідно до Закону України "Про військовий обов'язок і військову службу". Військові звання поділяються на армійські та корабельні згідно із частиною другою статті 5 Закону України "Про військовий обов'язок і військову службу".

{Стаття 10 в редакції Закону № 205-IX від 17.10.2019}

Загальні обов'язки військовослужбовців

11. Необхідність виконання завдань оборони України, захисту її суверенітету, територіальної цілісності та недоторканності, а також завдань, визначених міжнародними зобов'язаннями України покладає на військовослужбовців такі обов'язки:

{Абзац перший статті 11 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1420-IV від 03.02.2004}

свято і непорушно додержуватися Конституції України та законів України, Військової присяги, віддано служити Українському народові, сумлінно і чесно виконувати військовий обов'язок;

бути хоробрим, ініціативним і дисциплінованим;

беззастережно виконувати накази командирів (начальників) і захищати їх у бою, як святиню оберігати Бойовий Прапор своєї частини;

постійно підвищувати рівень військових професійних знань, вдосконалювати свою виучку і майстерність, знати та виконувати свої обов'язки та додержуватися вимог статутів Збройних Сил України;

знати й утримувати в готовності до застосування закріплене озброєння, бойову та іншу техніку, берегти державне майно;

дорожити бойовою славою Збройних Сил України та своєї військової частини, честю і гідністю військовослужбовця Збройних Сил України;

поважати бойові та військові традиції, допомагати іншим військовослужбовцям, які перебувають у небезпеці, стримувати їх від вчинення протиправних дій, поважати честь і гідність кожної людини, не допускати порушень, пов'язаних із дискримінацією за ознакою статі, сексуальним домаганням, насильством за ознакою статі, правопорушень проти статевої свободи та статевої недоторканості;

{Абзац восьмий статті 11 в редакції Закону № 3621-IX від 21.03.2024}

бути пильним, суворо зберігати державну таємницю;

{Абзац дев'ятий статті 11 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1420-IV від 03.02.2004}

вести бойові дії ініціативно, наполегливо, до повного виконання поставленого завдання;

виявляти повагу до командирів (начальників) і старших за військовим званням, сприяти їм у підтриманні порядку і дисципліни;

додержуватися правил військового вітання, ввічливості й поведінки військовослужбовців, завжди бути одягненим за формою, чисто й охайно.

12. Про все, що сталося з військовослужбовцем і стосується виконання ним службових обов'язків, та про зроблені йому зауваження військовослужбовець зобов'язаний доповідати своєму безпосередньому начальникові, крім тих обставин, щодо надання яких є пряма заборона у законі (таємниця сповіді, лікарська таємниця, професійна таємниця захисника, таємниця нарадчої кімнати тощо).

{Стаття 12 в редакції Закону № 1915-IX від 30.11.2021}

13. Військовослужбовець зобов'язаний додержуватися вимог безпеки, вживати заходів до запобігання захворюванню, травматизму, повсякденно підвищувати фізичну загартованість і тренованість, утримуватися від шкідливих для здоров'я звичок.

14. Із службових та особистих питань військовослужбовець повинен звертатися до свого безпосереднього начальника, а якщо він не може їх вирішити - до наступного прямого начальника.

{Стаття 14 в редакції Закону № 1420-IV від 03.02.2004}

15. Військовослужбовець зобов'язаний знати і неухильно додержуватися прийнятих Україною норм міжнародного гуманітарного права.

16. Кожний військовослужбовець зобов'язаний виконувати службові обов'язки, що визначають обсяг виконання завдань, доручених йому за посадою. Ці обов'язки визначаються статутами Збройних Сил України, а також відповідними посібниками, порадами, положеннями, інструкціями.

17. На військовослужбовців під час перебування на бойовому чергуванні, у внутрішньому і гарнізонному наряді, а також під час виконання інших завдань покладаються спеціальні обов'язки. Ці обов'язки та порядок їх виконання визначаються законами і статутами Збройних Сил України, а також іншими нормативно-правовими актами, що приймаються на основі законів і статутів Збройних Сил України.

Права військовослужбовців

18. Військовослужбовці перебувають під захистом держави і мають усю повноту прав і свобод, закріплених Конституцією України.

19. Держава гарантує військовослужбовцям та членам їх сімей соціальний і правовий захист відповідно до законів та прийнятих відповідно до них нормативно-правових актів.

{Стаття 19 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1420-IV від 03.02.2004}

20. Військовослужбовці під час виконання службових обов'язків мають право застосовувати заходи фізичного впливу, а також носити, зберігати та застосовувати спеціальні засоби, зброю в порядку, встановленому законодавством.

{Стаття 20 в редакції Закону № 1420-IV від 03.02.2004}

21. Застосування заходів фізичного впливу, спеціальних засобів та зброї допускається, якщо інші заходи виявилися неефективними або якщо через обставини застосування інших заходів є неможливим.

{Статтю 21 доповнено частиною першою згідно із Законом № 1420-IV від 03.02.2004}

Застосуванню зброї, за винятком випадків раптового нападу, нападу із застосуванням бойової техніки, транспортних засобів, літальних апаратів, морських і річкових суден, втечі з-під варти зі зброєю або за допомогою

транспортних засобів під час руху, повинно передувати попередження про намір застосовувати зброю і постріл угору.

У разі застосування і використання зброї військовослужбовець зобов'язаний вжити всіх заходів для того, щоб не було завдано шкоди стороннім особам.

22. Військовослужбовці мають право застосовувати спеціальні засоби, засоби фізичного впливу та зброю особисто або у складі підрозділу:

{Абзац перший статті 22 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1420-IV від 03.02.2004}

для захисту свого здоров'я і життя, а також здоров'я і життя інших військовослужбовців і цивільних осіб від нападу, якщо іншими способами й засобами захистити їх у даній ситуації неможливо;

для затримання особи, яку застали при вчиненні тяжкого злочину та яка намагається втекти або яка чинить збройний опір, намагається втекти з-під варти, а також для затримання озброєної особи, яка загрожує застосуванням зброї та інших засобів, що становить загрозу для життя і здоров'я військовослужбовця чи інших осіб;

для відбиття нападу на об'єкти, що охороняються військовослужбовцями, а також для звільнення цих об'єктів у разі захоплення;

у разі спроби насильного заволодіння зброєю, бойовою та іншою технікою, якщо іншими способами і засобами неможливо припинити цю спробу.

22¹. Командир (начальник) в умовах особливого періоду, в тому числі в умовах воєнного стану чи бойовій обстановці, з метою затримання військовослужбовця, який вчиняє діяння, що підпадає під ознаки кримінального правопорушення, пов'язаного з непокорю, опором чи погрозою начальнику, застосуванням насильства, самовільним залишенням бойових позицій та визначених місць дислокації військових частин (підрозділів) у районах виконання бойових завдань, має право особисто застосовувати заходи фізичного впливу без спричинення шкоди здоров'ю військовослужбовця та спеціальні засоби, достатні для припинення протиправних дій.

{Частина перша статті 22¹ із змінами, внесеними згідно із Законом № 720-IX від 17.06.2020}

У бойовій обстановці командир (начальник) може застосувати зброю чи віддати підлеглим наказ про її застосування, якщо в інший спосіб неможливо припинити кримінальне правопорушення, при цьому не заподіюючи смерті військовослужбовцю.

{Частина друга статті 22¹ із змінами, внесеними згідно із Законом № 720-IX від 17.06.2020}

У разі якщо дозволяють обставини, командир (начальник) перед застосуванням заходів фізичного впливу, спеціальних засобів або зброї

повинен голосом чи пострілом угору попередити про це особу, проти якої можуть бути застосовані такі заходи.

{Статут доповнено статтею 22¹ згідно із Законом № 158-VIII від 05.02.2015}

23. Посадові особи варті та патруля мають право застосовувати зброю у випадках і в порядку, визначеному Статутом гарнізонної і вартової служб Збройних Сил України.

24. Про застосування фізичної сили та спеціальних засобів військовослужбовець доповідає своєму безпосередньому командирові (начальникові).

Про поранення або смерть, що сталися внаслідок застосування фізичного впливу і спеціальних засобів, а також про всі випадки застосування зброї військовослужбовець зобов'язаний негайно і письмово повідомити свого командира (начальника), а командир (начальник) військової частини негайно доповідає безпосередньому командирові (начальникові), а також повідомляє відповідного прокурора та начальника органу управління Військової служби правопорядку у Збройних Силах України (далі - Служба правопорядку) в гарнізоні.

{Частина друга статті 24 із змінами, внесеними згідно із Законами № 5288-VI від 18.09.2012, № 205-IX від 17.10.2019}

Повідомлення начальника органу управління Служби правопорядку про застосування заходів фізичного впливу, спеціальних засобів та зброї здійснюється в разі їх застосування військовослужбовцями Збройних Сил України.

{Стаття 24 в редакції Закону № 1420-IV від 03.02.2004}

25. Військовослужбовець має право використовувати зброю для подання сигналу тривоги або виклику допомоги.

Відповідальність військовослужбовців

26. Військовослужбовці залежно від характеру вчиненого правопорушення та провини несуть з урахуванням бойового імунітету, визначеного Законом України "Про оборону України" дисциплінарну, адміністративну, матеріальну, цивільно-правову та кримінальну відповідальність згідно із законом.

{Стаття 26 із змінами, внесеними згідно із Законами № 1420-IV від 03.02.2004, № 2124-IX від 15.03.2022}

27. Військовослужбовці, на яких накладається дисциплінарне стягнення за вчинене правопорушення, не звільняються від матеріальної та цивільно-правової відповідальності за ці правопорушення. За вчинення кримінального правопорушення військовослужбовці притягаються до кримінальної відповідальності на загальних підставах.

{Стаття 27 із змінами, внесеними згідно із Законом № 720-IX від 17.06.2020}

Начальники та підлеглі, старші та молодші за військовим званням

28. Єдиноначальність є одним із принципів будівництва і керівництва Збройними Силами України і полягає в:

наділенні командира (начальника) всією повнотою розпорядчої влади стосовно підлеглих і покладенні на нього персональної відповідальності перед державою за всі сторони життя та діяльності військової частини, підрозділу і кожного військовослужбовця;

наданні командирові (начальникові) права одноособово приймати рішення, віддавати накази;

забезпеченні виконання зазначених рішень (наказів), виходячи із всебічної оцінки обстановки та керуючись вимогами законів і статутів Збройних Сил України.

29. За своїм службовим становищем і військовим званням військовослужбовці можуть бути начальниками або підлеглими стосовно інших військовослужбовців.

30. Начальник має право віддавати підлеглому накази і зобов'язаний перевіряти їх виконання.

Підлеглий зобов'язаний беззастережно виконувати накази начальника, крім випадків віддання явно злочинного наказу, і ставитися до нього з повагою.

31. Начальники, яким військовослужбовці підпорядковані за службою, у тому числі і тимчасово, є прямими начальниками для цих військовослужбовців. Найближчий до підлеглого прямий начальник є безпосереднім начальником.

32. За своїми військовими званнями начальниками є:

військовослужбовці сержантського і старшинського складу - для військовослужбовців рядового складу однієї з ними військової частини;

військовослужбовці молодшого офіцерського складу - для військовослужбовців молодшого сержантського і старшинського складу однієї з ними військової частини та військовослужбовців рядового складу;

майори, капітани 3 рангу, підполковники, капітани 2 рангу - для військовослужбовців рядового, молодшого і старшого сержантського і старшинського складу;

полковники, капітани 1 рангу, бригадні генерали, коммодори, генерал-майори, контр-адмірали, генерал-лейтенанти, віце-адмірали - для військовослужбовців рядового, сержантського і старшинського складу та молодшого офіцерського складу;

{Абзац п'ятий статті 32 в редакції Закону № 680-IX від 04.06.2020}

генерали, адмірали - для військовослужбовців рядового, сержантського і старшинського складу, молодшого та старшого офіцерського складу.

{Абзац шостий статті 32 із змінами, внесеними згідно із Законом № 680-IX від 04.06.2020}

{Стаття 32 із змінами, внесеними згідно із Законами № 1420-IV від 03.02.2004, № 1952-VIII від 16.03.2017; в редакції Закону № 205-IX від 17.10.2019}

33. Військовослужбовці, які за своїм службовим становищем і військовим званням (статті 31 і 32 цього Статуту) не є стосовно інших військовослужбовців начальниками або підлеглими, можуть бути старшими чи молодшими за військовим званням.

Старші за військовим званням військовослужбовці мають право вимагати від молодших за військовим званням військовослужбовців додержання військової дисципліни, громадського порядку і форми одягу, а також правил поведінки і військового вітання. Молодші за званням військовослужбовці повинні беззастережно виконувати зазначені вимоги старших за військовим званням військовослужбовців.

На військовослужбовців, які відбувають кримінальне покарання у виді арешту на гауптвахті Служби правопорядку, адміністративне стягнення у вигляді арешту з утриманням на гауптвахті, та які утримуються в кімнатах для тимчасово затриманих Служби правопорядку, не поширюється дія частини другої цієї статті і статті 32 цього Статуту. Зазначені військовослужбовці зобов'язані виконувати команди та розпорядження військових службових осіб та військовослужбовців чергових змін Служби правопорядку.

{Статтю 33 доповнено частиною згідно із Законом № 1420-IV від 03.02.2004; із змінами, внесеними згідно із Законом № 205-IX від 17.10.2019}

34. У разі спільного виконання службових обов'язків військовослужбовцями, що не підпорядковані один одному, якщо їх службові відносини не визначені командиром (начальником), начальником є старший із них за посадою, а за рівних посад - старший за військовим званням.

Порядок віддання й виконання наказів

35. Накази віддаються, як правило, в порядку підпорядкованості. За крайньої потреби командир (начальник), старший за службовим становищем, ніж безпосередній начальник, може віддати наказ підлеглому, минаючи його безпосереднього начальника, про що повідомляє безпосереднього начальника підлеглого чи наказує підлеглому особисто доповісти своєму безпосередньому начальникові.

Наказ можна віддавати одному чи групі військовослужбовців усно або письмово, у тому числі з використанням технічних засобів зв'язку.

Наказ повинен бути сформульований чітко і не може допускати подвійного тлумачення.

36. Командир (начальник) відповідає за відданий наказ, його наслідки та відповідність законодавству, а також за невжиття заходів для його виконання, за зловживання, перевищення влади чи службових повноважень.

За віддання і виконання явно злочинного наказу (розпорядження) винні особи притягаються до відповідальності згідно із законом.

37. Військовослужбовець після отримання наказу відповідає: "Слухаюсь" і далі виконує його. Для того, щоб переконатися, чи правильно підлеглий зрозумів відданий наказ, командир (начальник) може зажадати від нього стисло передати зміст наказу. Підлеглий має право звернутися до командира (начальника) з проханням уточнити наказ.

Військовослужбовець зобов'язаний неухильно виконати відданий йому наказ у зазначений термін.

Про виконання або невиконання наказу військовослужбовець зобов'язаний доповісти командирові (начальникові), який віддав наказ, і своєму безпосередньому командирові (начальникові), а також вказати причини невиконання наказу або його несвоєчасного (неповного) виконання. Якщо військовослужбовець розуміє, що він неспроможний виконати наказ своєчасно та у повному обсязі, він про це зобов'язаний доповісти вищезазначеним особам негайно.

{Частина третя статті 37 в редакції Закону № 1420-IV від 03.02.2004}

38. У разі коли військовослужбовець, який виконує наказ, отримав від іншого командира (начальника), старшого за службовим становищем чи військовим званням, новий наказ, що стане перешкодою для виконання попереднього, він доповідає про це командирові (начальникові), який віддав наступний наказ, і після отримання його згоди припиняє виконання попереднього наказу.

Командир (начальник), який віддав наступний наказ, повідомляє про це командира (начальника), який віддав попередній наказ.

Відрекомендування командирам (начальникам) та особам, які прибули для інспектування (перевірки)

39. Командир військової частини зобов'язаний зустрічати і супроводжувати по розташуванню військової частини Президента України, Голову Верховної Ради України, Прем'єр-міністра України, Міністра оборони України, начальника Генерального штабу - Головнокомандувача Збройних Сил України та заступників Міністра оборони України, усіх прямих начальників, а також осіб, призначених для керівництва інспектуванням (перевіркою) військової частини.

{Частина перша статті 39 із змінами, внесеними згідно із Законами № 1420-IV від 03.02.2004, № 1900-VI від 16.02.2010}

Під час зустрічі цих осіб командир (начальник) військової частини подає команду "Струнко" і рапортує їм. Наприклад: "Пане (пані)* генерал-майоре. Перша механізована бригада - на заняттях (навчанні, обслуговуванні техніки, прийманні їжі, відпочиває). Командир бригади полковник Лісогор".

{Частина друга статті 39 в редакції Закону № 1420-IV від 03.02.2004; із змінами, внесеними згідно із Законом № 205-IX від 17.10.2019}

* Для звернення військовослужбовців у Збройних Силах України вживається "пане (пані)". У випадках участі у спільних з іноземними контингентами військових навчань, миротворчих та інших подібних операціях, що здійснюються на підставі міжнародних договорів України, звертання до осіб, які входять до складу військових контингентів інших держав, має відповідати статутним правилам цих держав.

Отримавши команду "Вільно", командир (начальник) військової частини повторює її та має бути готовим доповісти за кожний підрозділ бригади і далі діє за розпорядженням особи, що прибула.

{Частина третя статті 39 в редакції Закону № 1420-IV від 03.02.2004; із змінами, внесеними згідно із Законом № 205-IX від 17.10.2019}

40. Військовослужбовці самостійно відрекомендовуються своєму безпосередньому начальникові у разі:

призначення на посаду і звільнення з неї;

присвоєння військового звання;

вручення нагороди;

відбуття чи повернення з відрядження, відпустки або лікування.

Відрекомендовуючись своєму безпосередньому начальникові, військовослужбовці називають свою посаду, військове звання, прізвище та причину звертання. Наприклад: "Пане (пані) майоре. Командир Першої механізованої роти капітан Ткаченко. Відрекомендовуюся з нагоди присвоєння мені військового звання капітана".

41. Новопризначені до військової частини військовослужбовці офіцерського складу, військовослужбовці сержантського і старшинського складу, призначені на посади головного сержанта (головного старшини) бригади (полку, корабля 1 рангу), батальйону, головного сержанта роти, відрекомендовуються командирові військової частини та його заступникам, а після направлення до підрозділу - командирові підрозділу та його заступникам.

{Частина перша статті 41 в редакції Закону № 205-IX від 17.10.2019}

Командир військової частини відрекомендовує новоприбулих офіцерів офіцерському складові військової частини на найближчій нараді офіцерів чи під час шиккування особового складу військової частини.

42. У разі коли особа, призначена для керівництва інспектуванням (перевіркою) військової частини, має військове звання рівне або вище, ніж у командира військової частини, командир частини відрекомендовується прибулому. Якщо прибулий має звання нижче, ніж у командира військової частини, він відрекомендовується цьому командирові.

43. Перед інспектуванням (перевіркою) командир військової частини представляє своїх заступників, начальників родів військ і служб та командирів підрозділів, що підлягають інспектуванню (перевірці), інспектуючим (перевіряючим).

44. Під час відвідування інспектуючими (перевіряючими) підрозділів їх командири доповідають цим особам.

Якщо інспектуючий (перевіряючий) прибуває до підрозділу разом із командиром військової частини, йому доповідають у тому разі, коли він має рівне або вище звання, ніж у командира частини.

45. Якщо для інспектування (перевірки) прибуває старший командир (начальник), йому доповідає командир військової частини (підрозділу), а інспектуючий (перевіряючий) відрекомендовується.

46. Командир військової частини (підрозділу) відрекомендовується лише старшим і рівним за військовим званням військовослужбовцям, які прибули до військової частини (підрозділу) для виконання доручень старших командирів (начальників). В інших випадках прибулі відрекомендовуються командирові військової частини (підрозділу) і інформують про мету свого прибуття.

47. Усі вказівки інспектуючих (перевіряючих) чи військовослужбовців, які виконують службові доручення старших командирів (начальників), передаються для виконання через командира військової частини. Зазначені особи повинні повідомити командира військової частини (підрозділу) про результати інспектування (перевірки) чи виконання даних їм службових доручень.

48. Для проведення опитування військовослужбовців військової частини (підрозділу) інспектуючі (перевіряючі) керуються вказівками додатка 6 до цього Статуту.

Про військову ввічливість і поведінку військовослужбовців

49. Військовослужбовці повинні постійно бути зразком високої культури, скромності й витримки, берегти військову честь, захищати свою й поважати гідність інших людей, зобов'язані завжди пам'ятати, що за їх поведінкою судять не лише про них, а й про Збройні Сили України в цілому.

Усі військовослужбовці повинні під час зустрічі (обгону) вітати один одного, додержуючись правил, визначених Стройовим статутом Збройних Сил України. Військове вітання - це вияв взаємної поваги і згуртованості військовослужбовців.

50. Відносини між військовослужбовцями повинні ґрунтуватися на взаємній повазі, і у питаннях служби вони звертаються один до одного на "Ви".

Начальники й старші за військовим званням військовослужбовці у питаннях служби до підлеглих і молодших звертаються за військовим званням і прізвищем або тільки за званням, додаючи в останньому випадку перед званням слово "пане (пані)". Наприклад: "Солдат Черняк", "Пане (пані) солдат"; "Сержанте Мішин", "Пане (пані) сержанте"; "Лейтенанте Малишенко", "Пане (пані) лейтенанте".

{Частина друга статті 50 із змінами, внесеними згідно із Законом № 205-IX від 17.10.2019}

До курсантів військових навчальних закладів, які не мають військових звань сержантського і старшинського складу, звертаються "Курсанте Стадников", "Пане (пані) курсанте".

{Частина третя статті 50 в редакції Закону № 205-IX від 17.10.2019}

{Стаття 50 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1952-VIII від 16.03.2017}

51. Військовослужбовці під час звертання до них командира (начальника) або старшого за військовим званням повинні стати у стройове положення.

Підлеглі й молодші за військовим званням звертаються у службових справах до командирів (начальників) і старших за військовим званням, додаючи перед званням слово "Пане (пані)". Наприклад: "Пане (пані) лейтенанте".

52. У разі коли необхідно звернутися до іншого військовослужбовця в присутності командира (начальника) або старшого за військовим званням, слід попросити на це дозволу командира (начальника) або старшого за військовим званням. Наприклад: "Пане (пані) полковнику, дозвольте звернутися до майора Іващенко".

53. У разі звертання один до одного поза строем, а також у разі віддавання чи отримання наказу військовослужбовці повинні стати у стройове положення, а ті, що знаходяться у головному уборі, прикладають руку до нього.

Доповідаючи чи вислуховуючи рапорт, військовослужбовець прикладає руку до головного убору і опускає її після закінчення доповіді. Якщо перед доповіддю віддавалася команда "Струнко", то доповідач за наступною командою "Вільно" повторює її й опускає руку.

Під час звертання до Міністра оборони України та його заступників, які є цивільними особами, військовослужбовець називає їх посаду, додаючи перед назвою посади слово "Пане (пані)".

{Статтю 53 доповнено частиною третьою згідно із Законом № 205-IX від 17.10.2019}

54. У громадських місцях, у міському транспорті та приміських поїздах за відсутності вільних місць військовослужбовець повинен запропонувати своє місце командирові (начальникові) або старшому.

Якщо під час зустрічі немає можливості вільно розминутися з командиром (начальником) або старшим за військовим званням, підлеглий (молодший за військовим званням) повинен, вітаючи, пропустити його. За потреби обігнати командира (начальника) або старшого за військовим званням слід попросити у нього на це дозволу.

55. Військовослужбовцям забороняється тримати руки в кишенях одягу, а також сидіти у присутності командира (начальника) або старшого за військовим званням без його дозволу.

Курити дозволяється тільки у спеціально відведених для цього місцях.

56. Військовослужбовці повинні бути ввічливими у спілкуванні з іншими особами, виявляти особливу увагу до осіб похилого віку, жінок і дітей, поступатися їм місцем у громадському транспорті, сприяти захистові честі й гідності громадян, додержанню громадського порядку, а також подавати допомогу при нещасних випадках, виникненні пожежі чи стихійного лиха.

57. Правила військової ввічливості, поведінки та військового вітання обов'язкові також для осіб, звільнених з військової служби, якщо вони носять військову форму одягу.

{Стаття 57 із змінами, внесеними згідно із Законом № 205-IX від 17.10.2019}

Розділ 2. Загальні обов'язки командирів (начальників)

58. Командир (начальник) є єдиначальником і особисто відповідає перед державою за бойову та мобілізаційну готовність довіреної йому військової частини, корабля (підрозділу) за забезпечення охорони державної таємниці; за бойову підготовку, виховання, військову дисципліну, морально-психологічний стан, збереження життя і зміцнення здоров'я особового складу; за внутрішній порядок, стан і збереження озброєння, боєприпасів, бойової та іншої техніки, пального і матеріальних засобів; за всебічне забезпечення військової частини, корабля (підрозділу); за додержання принципів соціальної справедливості.

{Частина перша статті 58 із змінами, внесеними згідно із Законами № 1420-IV від 03.02.2004, № 205-IX від 17.10.2019}

Командир (начальник) відповідно до посади, яку він займає, повинен діяти самостійно і вимагати від підлеглих виконання вимог Конституції України, законів України, статутів Збройних Сил України та інших нормативно-правових актів.

59. Командир (начальник) зобов'язаний:

знати, дотримуватися особисто та вимагати від особового складу неухильного дотримання норм міжнародного гуманітарного права;

{Статтю 59 доповнено новим абзацом згідно із Законом № 2124-IX від 15.03.2022}

планувати роботу і здійснювати заходи щодо підтримання та удосконалення бойової та мобілізаційної готовності і вимагати їх виконання, своєчасно вносити до планів роботи необхідні зміни (уточнення), вживати заходів для охорони державної таємниці, забезпечення прихованого управління військами;

{Абзац статті 59 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1420-IV від 03.02.2004}

негайно доповідати старшому командир (начальнику) про кримінальне чи адміністративне правопорушення, пов'язане з корупцією, вчинене підлеглим військовослужбовцем, а командир (начальник) військової частини (установи) - негайно повідомляти про це відповідному прокурору, а в разі вчинення кримінального чи адміністративного правопорушення, пов'язаного з корупцією військовослужбовцем Збройних Сил України - начальнику відповідного органу управління Військової служби правопорядку у Збройних Силах України;

{Статтю 59 доповнено новим абзацом згідно із Законом № 4711-VI від 17.05.2012; із змінами, внесеними згідно із Законом № 5288-VI від 18.09.2012; в редакції Закону № 245-VII від 16.05.2013, із змінами, внесеними згідно із Законом № 524-IX від 04.03.2020}

знати стан справ у дорученій йому військовій частині, на кораблі (у підрозділі), ділові, морально-психологічні якості безпосередньо підпорядкованих військовослужбовців, бойову та іншу техніку, озброєння, що є в частині, на кораблі (у підрозділі), вміло керувати військовою частиною, кораблем (підрозділом) як у повсякденному житті, так і під час виконання бойових завдань;

організовувати та безпосередньо керувати бойовою підготовкою, здійснювати контроль за її ходом, об'єктивно оцінювати досягнуті підлеглими результати, підбивати підсумки й заохочувати кращих, узагальнювати та впроваджувати передовий досвід у практику навчання особового складу, ефективно використовувати навчально-матеріальну базу, спрямовувати кошти та матеріальні засоби на вдосконалення цієї бази;

постійно вдосконалювати особисту підготовку та майстерність підпорядкованих командирів (начальників), методи керівництва військовою частиною, кораблем (підрозділом), особисто проводити навчання та заняття з особовим складом військової частини, корабля (підрозділу), займатися правовим вихованням підлеглих, своєчасно вживати заходів для виконання завдань соціально-психологічного забезпечення бойової підготовки;

завжди мати точні відомості про особовий склад, озброєння, боєприпаси, бойову та іншу техніку, пальне, матеріальні засоби (кошти), що є у військовій частині, на кораблі (у підрозділі) за штатом, списком і в наявності;

встановлювати у військовій частині, на кораблі (у підрозділі) такий внутрішній порядок, який гарантував би неухильне виконання законів України і положень статутів Збройних Сил України;

організовувати дотримання та неухильно особисто дотримуватися принципу забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків у службовій діяльності;

{Статтю 59 доповнено новим абзацом згідно із Законом № 3621-IX від 21.03.2024}

показувати приклад дисциплінованості, неухильного виконання вимог законодавства, наказів і розпоряджень командирів (начальників); бути

ввічливим і справедливим у ставленні до підлеглих, не принижувати їх честі і гідності;

постійно виховувати підлеглих у дусі гуманізму та людяності, спираючись при цьому на загальновизнані принципи міжнародного права;

проводити роботу щодо зміцнення військової дисципліни, запобігання надзвичайним подіям, кримінальним та іншим правопорушенням серед особового складу, своєчасно виявляти й усувати їх причини; аналізувати стан військової дисципліни і об'єктивно доповідати про це старшому командирові (начальникові);

{Абзац статті 59 із змінами, внесеними згідно із Законом № 245-VII від 16.05.2013}

виявляти чуйність та бути уважним до підлеглих, поєднувати вимогливість і принциповість з повагою до їх честі і гідності, вникати в проблеми їх побуту, забезпечувати соціальну та правову захищеність, у разі необхідності клопотати за них перед старшими командирами (начальниками);

знати потреби і запити особового складу, приймати рішення за його заявами, скаргами та іншими зверненнями;

організовувати своєчасну видачу всіх видів забезпечення та перевіряти його повноту;

організовувати культурологічну роботу, створювати умови для зміцнення здоров'я та фізичного розвитку;

здійснювати заходи щодо безпеки особового складу військової частини, корабля (підрозділу) та інших осіб під час роботи з озброєнням, бойовою та іншою технікою, обладнанням, проведення стрільб, навчань, несення вартової і внутрішньої (чергової та вахтової) служби, виконання інших військових обов'язків;

{Абзац статті 59 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1420-IV від 03.02.2004}

не допускати до участі у бойових діях військовослужбовців з числа призваних на військову службу за призовом під час мобілізації, на особливий період, які не пройшли курс базової загальновійськової підготовки або не мають бойового досвіду;

{Статтю 59 доповнено новим абзацом згідно із Законом № 3161-IX від 28.06.2023}

особисто керувати кадровою роботою та відбором кандидатів для вступу до військових навчальних закладів;

організовувати експлуатацію, збереження і використання за призначенням казармено-житлового фонду, комунальних споруд, інженерних мереж, наданих для розквартирування військових частин і підрозділів;

контролювати додержання заходів пожежної безпеки у військовій частині, на кораблі (у підрозділі);

вживати заходів для охорони довкілля в місцях розташування та дій військ;

організовувати та здійснювати заходи, спрямовані на захист особового складу, озброєння, боєприпасів, бойової та іншої техніки і майна від зброї масового ураження, звичайних засобів ураження;

під час вирішення питань, пов'язаних з трудовою діяльністю працівників, суворо додержуватися законодавства про працю;

вживати заходів для відшкодування матеріальних збитків, заподіяних військовій частині, кораблю (підрозділу).

60. У разі неможливості виконання службових обов'язків у зв'язку з відбуттям за межі гарнізону, через хворобу та з інших поважних причин командир (начальник) для виконання цих службових обов'язків призначає одного із заступників. Якщо штатний заступник відсутній і ніхто не був призначений командиром (начальником), командування бере на себе старший за посадою, а у разі відсутності старшого за посадою - старший за військовим званням, про що доповідає старшому командирові (начальникові).

61. Новопризначені командири військових частин (кораблів) вступають на посаду на підставі розпорядження чи наказу старшого командира (начальника). Про свій вступ на посаду командир частини (корабля) оголошує наказом і доповідає старшому командирові (начальникові).

Командир військової частини (корабля) приймає або здає посаду особисто в присутності представника від старшого командира (начальника).

62. Для прийняття і здавання посади командира військової частини (корабля) наказом старшого командира (начальника) призначаються комісії, які після проведення перевірки складають відповідні акти.

В акті про прийняття і здавання посади зазначаються дані про особовий склад військової частини (корабля) за списком і наявний; стан бойової та мобілізаційної готовності; морально-психологічний стан особового складу, стан військової дисципліни, бойової підготовки і навчально-матеріальної бази; стан охорони державної таємниці.

В акті про прийняття і здавання озброєння, боєприпасів, бойової та іншої техніки зазначається їх кількість за документами і фактична наявність, якісний і технічний стан, умови тримання та зберігання.

В акті прийняття і здавання військового та фінансового господарства зазначаються відомості про житлово-побутові умови, наявність і стан будівель, споруд, інвентаря та обладнання; законність витрат, облік і стан зберігання пального, продовольства, речового і технічного майна, інших матеріальних засобів як поточного забезпечення, так і непорушного запасу, а також облік і використання коштів.

Зазначені акти підписуються командиром, який приймає, і командиром, який здає посаду, а також членами комісії, відповідними заступниками командира військової частини (начальниками служб) та подаються старшому

командирові (начальникові) на затвердження і для прийняття рішення за фактами виявлених недоліків.

63. Командири підрозділів (начальники) приймають і здають посаду особисто на підставі наказу по військовій частині (кораблю).

{Частина перша статті 63 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1420-IV від 03.02.2004}

Новопризначеного командира підрозділу (начальника) відрекомендовує особовому складові підрозділу старший командир (начальник).

{Частина друга статті 63 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1420-IV від 03.02.2004}

При прийманні та здаванні посади командиром підрозділу (начальником) обов'язково проводиться інвентаризація майна і техніки підрозділу (служби). За результатами проведеної інвентаризації складаються інвентаризаційні відомості та акт.

{Статтю 63 доповнено частиною згідно із Законом № 1420-IV від 03.02.2004}

Про прийняття і здавання посади командир підрозділу (начальник) подає рапорт у порядку підпорядкованості командирові військової частини (корабля).

{Частина статті 63 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1420-IV від 03.02.2004}

Особа, яка приймає посаду, до свого рапорту додає акт про прийняття підрозділу. В акті зазначаються дані про склад підрозділу за списком і наявний; стан бойової та мобілізаційної готовності; морально-психологічний стан особового складу, стан військової дисципліни, бойової підготовки; наявність і стан озброєння, боєприпасів, техніки, пального та інших матеріальних засобів; житлові і побутові умови військовослужбовців.

Акт складається і підписується особою, яка приймає, та особою, яка здає посаду, а також начальниками служб військової частини, головою та членами внутрішньої перевіркової комісії. До акта додаються інвентаризаційні відомості про майно та техніку підрозділу (служби).

{Частина шоста статті 63 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1420-IV від 03.02.2004}

64. Установлюються такі терміни для прийняття і здавання посад: командира бригади (полку, корабля 1 і 2 рангу, окремого батальйону) - не більше ніж 10 днів, заступника командира з тилу - не більше ніж 20 днів, командира батальйону та командира роти (корабля 3 і 4 рангу) - не більше ніж 5 днів, начальника служби, якому підпорядковані склади, - не більше ніж 15 днів.

{Частина перша статті 64 із змінами, внесеними згідно із Законом № 205-IX від 17.10.2019}

Іншим посадовим особам термін прийняття і здавання посади встановлює старший командир (начальник). Закінченням прийняття (здавання) посади вважається дата затвердження старшим командиром (начальником) відповідного акта.

65. Новопризначені командири, починаючи від командира роти (корабля 4 рангу) й вище, під час прийняття посади проводять опитування військовослужбовців. Про час і порядок опитування військовослужбовці оповіщаються за один-два дні згідно з додатком 6 до цього Статуту.

Розділ 3. Обов'язки посадових осіб, військовослужбовців рядового складу.

{Назва розділу 3 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1952-VIII від 16.03.2017; в редакції Закону № 205-IX від 17.10.2019}

Командир бригади (полку, корабля 1 і 2 рангу, окремого батальйону)

{Назва підрозділу в редакції Закону № 205-IX від 17.10.2019}

66. Командир бригади (полку, корабля 1 і 2 рангу, окремого батальйону)* в мирний і воєнний час відповідає за бойову та мобілізаційну готовність, укомплектованість особовим складом, успішне виконання бригадою (полком, кораблем 1 і 2 рангу, окремим батальйоном) бойових завдань; бойову підготовку, виховання, військову дисципліну, морально-психологічний стан, збереження життя і зміцнення здоров'я особового складу; внутрішній порядок; стан і збереження зброї, боєприпасів, бойової та іншої техніки, пального та інших матеріальних засобів; стан фінансового господарства; всебічне забезпечення бригади, стан пожежної та екологічної безпеки.

{Частина перша статті 66 в редакції Закону № 205-IX від 17.10.2019}

* Далі - командир бригади.

{Виноска до статті 66 із змінами, внесеними згідно із Законом № 205-IX від 17.10.2019}

Командир бригади є прямим начальником усього особового складу полку.

{Частина друга статті 66 із змінами, внесеними згідно із Законом № 205-IX від 17.10.2019}

67. Командир бригади зобов'язаний:

підтримувати бригаду у бойовій та мобілізаційній готовності;

керувати бойовою підготовкою і вихованням особового складу;

забезпечувати збереження озброєння, боєприпасів та інших матеріальних засобів бригади, їх своєчасне поповнення до визначених норм;

керувати розробленням і виконанням планів бойової та мобілізаційної готовності і бойової підготовки, особисто розробляти план раптової перевірки бойової готовності;

своєчасно вживати заходів для виконання завдань соціально-психологічного забезпечення бойової підготовки та професійної діяльності військовослужбовців, організації заходів з морально-психологічного забезпечення;

{Абзац шостий статті 67 в редакції Закону № 205-IX від 17.10.2019}

проводити навчання з батальйонами, вести підготовку штабу, проводити заняття з командирами батальйонів, рот, з їх заступниками та начальниками родів військ і служб (на кораблі - з помічниками, заступниками, командирами бойових частин і начальниками служб);

проводити контрольні заняття з підрозділами після закінчення їх бойового злагодження;

щомісяця і по закінченні певного періоду навчання і навчального року підбивати підсумки бойової підготовки й стану військової та виконавської дисципліни;

керувати добором кандидатів для зарахування на військову службу за контрактом, а також розподілом за підрозділами поповнення, яке прибуло до бригади, вручення йому озброєння і техніки, приводити нове поповнення до Військової присяги згідно з додатками 1, 4 і 5 до цього Статуту;

{Абзац десятий статті 67 із змінами, внесеними згідно із Законом № 205-IX від 17.10.2019}

знати про дійсний стан справ у підрозділах бригади і здійснювати контроль за забезпеченням охорони державної таємниці;

{Абзац одинадцятий статті 67 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1420-IV від 03.02.2004}

знати ділові та морально-психологічні якості кожного військовослужбовця офіцерського складу бригади, головного сержанта бригади та головних сержантів підрозділів, до роти включно, постійно проводити з офіцерами роботу щодо їх військового виховання та вдосконалення професійної підготовки;

{Абзац дванадцятий статті 67 із змінами, внесеними згідно із Законом № 205-IX від 17.10.2019}

встановлювати розпорядок дня та вимагати підтримання внутрішнього порядку;

особисто керувати кадровою роботою, затверджувати кандидатів на вищі посади та для вступу до військових навчальних закладів;

знати стан укомплектованості підрозділів бригади та вживати заходів до підвищення її рівня, організовувати ефективне та раціональне службове використання підготовленого особового складу, який надходить на комплектування бригади;

{Статтю 67 доповнено новим абзацом згідно із Законом № 205-IX від 17.10.2019}

затверджувати розкладку продуктів на тиждень, організовувати щоденний контроль за якістю приготування та повнотою видачі їжі для особового складу, не менше ніж один раз на тиждень особисто перевіряти якість приготування їжі;

не менше ніж двічі на рік проводити огляд, планові та раптові перевірки наявності, стану, збереження і правильного використання озброєння, боєприпасів, бойової та іншої техніки, пального, інших матеріальних засобів, їх бойової готовності з оголошенням результатів перевірок наказом по військовій частині (командирові корабля не менше ніж один раз на два місяці проводити огляд корабля, не менше ніж один раз на місяць - огляд озброєння, боєприпасів і технічних засобів, здійснювати щоденний обхід корабля), при виявленні фактів нестач (втрати), надлишків, псування, розкрадання майна призначати розслідування;

{Абзац статті 67 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1420-IV від 03.02.2004}

керувати правовим вихованням військовослужбовців бригади, у разі вчинення військовослужбовцем кримінального правопорушення негайно повідомляти про його вчинення органу досудового розслідування;

{Абзац статті 67 із змінами, внесеними згідно із Законом № 4652-VI від 13.04.2012; в редакції Закону № 205-IX від 17.10.2019}

знати справжній стан військової дисципліни в бригаді, вживати заходів для запобігання кримінальним та іншим правопорушенням, негайно доповідати старшому командирові (начальникові) про події, кримінальні правопорушення, адміністративні правопорушення, пов'язані з корупцією та військові адміністративні правопорушення в бригаді і повідомляти про них відповідного прокурора (у разі належності бригади до Збройних Сил України повідомляти також начальника відповідного органу управління Служби правопорядку), особисто з'ясовувати причини катастрофи та інших випадків, пов'язаних із загибеллю людей чи з іншими тяжкими наслідками;

{Абзац статті 67 в редакції Закону № 1420-IV від 03.02.2004; із змінами, внесеними згідно із Законами № 4711-VI від 17.05.2012, № 5288-VI від 18.09.2012, № 245-VII від 16.05.2013, № 205-IX від 17.10.2019, № 524-IX від 04.03.2020}

вживати заходів для створення атмосфери відвертості та взаємної довіри між військовослужбовцями у підрозділах, нетерпимості до недоліків, байдужості та пасивності;

визначати дні й години приймання особового складу та відвідувачів з особистих питань не менше ніж двічі на місяць, а для прибулих з інших населених пунктів - у зручний для них і командира час; на прохання батьків військовослужбовців знайомити їх із життям і побутом особового складу підрозділів;

визначати заходи безпеки і здійснювати контроль за їх додержанням (командирові корабля, крім того, вживати заходів для забезпечення живучості корабля та безпеки його плавання);

перед початком навчального року (періоду навчання) видавати письмовий наказ з питань організації бойової підготовки, вартової та внутрішньої служб;

{Абзац двадцять третій статті 67 із змінами, внесеними згідно із Законом № 205-IX від 17.10.2019}

щоденно видавати письмові накази по стройовій частині, а у разі потреби - з питань бойової підготовки, окремо по тилу, технічній частині та службі ракетно-артилерійського озброєння;

організовувати охорону військової частини (корабля), контроль за несенням вартової та внутрішньої (на кораблі - чергової і вахтової) служб, не менше ніж один раз на тиждень особисто перевіряти стан їх несення;

{Абзац двадцять п'ятий статті 67 із змінами, внесеними згідно із Законом № 205-IX від 17.10.2019}

здійснювати планові та раптові перевірки, організовувати щорічне проведення інвентаризації матеріальних засобів у службах, керувати роботою внутрішніх комісій, що проводять такі перевірки;

керувати фінансовою діяльністю бригади, розпоряджатися згідно із законодавством коштами, забезпечувати ощадливе витрачання коштів у суворій відповідності із затвердженим кошторисом;

організувати бухгалтерський облік військового майна (у тому числі непорушного запасу) та знати вартість утримання військової частини;

{Статтю 67 доповнено абзацом згідно із Законом № 1420-IV від 03.02.2004}

забезпечувати збереження коштів під час доставляння їх з установи банку до бригади та в інших випадках; для доставляння коштів надавати транспорт і озброєну охорону; організовувати внутрішній фінансовий контроль і особисто, не пізніше наступного дня, перевіряти оприбуткування коштів за журналом ведення обліку готівки, одержаної в установі банку, про що робити в цьому журналі відмітку;

не менше ніж один раз на місяць проводити раптову перевірку наявності грошових сум і цінностей в грошовому ящику (касі), за результатами перевірки робити відмітку у відповідному журналі;

вживати заходів до відшкодування матеріальних збитків, заподіяних військовій частині;

забезпечувати правильне утримання й експлуатацію казарм, житлового фонду та інших споруд на території військової частини, а також їх пожежну безпеку (на кораблі - оглядати житлові та службові приміщення, постійно стежити за справністю корпусу корабля);

організовувати забезпечення сприятливих для здоров'я військовослужбовців умов служби, підготовки, побуту та відпочинку; дотримання санітарних норм і правил, виконання військовослужбовцями правил особистої та колективної гігієни, піклуватися про здоров'я підлеглих, вживати всіх необхідних заходів для їх фізичного зміцнення, попередження та профілактики травматизму і професійних захворювань;

{Абзац тридцять третій статті 67 в редакції Закону № 205-IX від 17.10.2019}

організовувати та здійснювати заходи, спрямовані на захист особового складу, озброєння, бойової та іншої техніки, матеріальних засобів від зброї масового ураження, звичайних засобів ураження;

вживати заходів для охорони довкілля й раціонального використання природних ресурсів у районі розташування військової частини, під час проведення навчань та інших заходів бойової підготовки, повсякденної діяльності.

{Текст статті 67 із змінами, внесеними згідно із Законом № 205-IX від 17.10.2019}

Головний сержант (головний старшина) бригади (полку, корабля 1 і 2 рангу, окремого батальйону)

67¹. Головний сержант (головний старшина) бригади (полку, корабля 1 і 2 рангу, окремого батальйону) (далі - головний сержант бригади) в мирний і воєнний час відповідає за надання командирі бригади інформації та пропозицій з питань проходження військової служби військовослужбовцями сержантського (старшинського) складу, рівня індивідуальної підготовки та морально-психологічного стану рядового і сержантського (старшинського) складу в підрозділах, організації по сержантській (старшинській) вертикалі своєчасного і ефективного виконання завдань, визначених командиром бригади, інформування та координацію діяльності головних сержантів підрозділів та згуртування сержантського (старшинського) складу бригади.

Головний сержант бригади підпорядковується командирі бригади та є прямим начальником для військовослужбовців рядового, сержантського (старшинського) складу бригади. Він є головним радником командира бригади з усіх питань, що стосуються рядового і сержантського (старшинського) складу.

67². Головний сержант бригади зобов'язаний:

брати участь у роботі з підтримання підрозділів бригади в бойовій готовності;

знати основи тактики дій бригади в різних видах бою, основні види озброєння та військової техніки бригади;

постійно підтримувати високий рівень професійних знань, умінь та навичок, працювати над їх удосконаленням, бути зразком для особового складу бригади щодо виконання службових обов'язків;

брати участь у плануванні, організації та проведенні заходів з бойової підготовки бригади та заходів з професійного розвитку сержантського (старшинського) складу, здійснювати моніторинг ефективності підготовки рядового і сержантського (старшинського) складу, контролювати дотримання вимог керівних документів з бойової підготовки та стандартів підготовки сержантським (старшинським) складом;

брати участь у проведенні контрольних занять з бойової підготовки з військовослужбовцями рядового, сержантського (старшинського) складу бригади, доповідати командирові бригади про виявлені недоліки в підготовці військовослужбовців рядового, сержантського (старшинського) складу, надавати пропозиції щодо їх усунення;

координувати діяльність головних сержантів батальйонів (дивізіонів) та окремих рот (батареї) бригади, надавати їм практичну допомогу, інструктувати та наставляти, вимагати ефективного виконання покладених на них обов'язків;

координувати роботу сержантів (старшин) штабу бригади, надавати пропозиції та рекомендації керівникам структурних підрозділів штабу бригади в частині, що стосується рядового і сержантського (старшинського) складу;

повідомляти командирові бригади про всі порушення норм, стандартів та положень керівних документів, що регламентують проходження військової служби військовослужбовцями рядового і сержантського (старшинського) складу, їх навчання і підготовку, всебічне забезпечення та соціальний захист, надавати пропозиції щодо їх усунення, здійснювати моніторинг морально-психологічного стану військовослужбовців рядового і сержантського (старшинського) складу в підрозділах;

брати участь в опрацюванні проектів наказів командира бригади з питань, що належать до його компетенції;

за рішенням командира бригади супроводжувати його під час роботи в підрозділах бригади, проведення перевірки стану здійснення заходів з бойової підготовки, участі в заходах міжнародного військового співробітництва та зустрічах із громадськістю;

здійснювати контроль за додержанням військовослужбовцями рядового, сержантського (старшинського) складу військової дисципліни, виконанням ними правил носіння військової форми одягу, перевіряти виконання розпорядку дня в підрозділах бригади, несення служби добовим нарядом;

знати військове звання, прізвище, ім'я та по батькові головних сержантів батальйонів (дивізіонів) та окремих рот (батареї) підрозділів бригади, дату народження, віросповідання, ділові та морально-психологічні якості, захоплення, рід занять до військової служби, родинний стан, успіхи і недоліки у службі;

ставитися з повагою до підлеглих, не принижувати їх честі та гідності, порушувати перед командиром бригади питання про задоволення потреб військовослужбовців рядового, сержантського (старшинського) складу;

працювати над згуртуванням сержантського (старшинського) колективу бригади, здійснювати моніторинг відповідності сержантів (старшин) стандартам підготовки та положенням Кодексу сержанта Збройних Сил України, виховувати поважне ставлення військовослужбовців сержантського (старшинського) складу бригади до їх належності до професійного сержантського корпусу Збройних Сил України;

проводити індивідуально-виховну роботу з головними сержантами батальйонів (дивізіонів) та окремих рот (батарей) підрозділів бригади;

організовувати проведення зборів військовослужбовців рядового, сержантського (старшинського) складу бригади, проведення конкурсів і змагань;

брати участь в організації збору, аналізу та узагальнення досвіду, отриманого особовим складом під час виконання завдань за призначенням, доводити його до військовослужбовців сержантського (старшинського) складу бригади;

періодично проводити робочі наради з головними сержантами батальйонів (дивізіонів) та окремих рот (батарей), здійснювати їх інформування за усіма напрямками діяльності, доводити накази (директиви, розпорядження) керівного складу, проводити щомісяця підбиття підсумків з військовослужбовцями сержантського (старшинського) складу бригади з питань бойової підготовки, стану служби військ та військової дисципліни;

організовувати роботу Ради сержантів бригади, брати участь в її засіданнях особисто, забезпечувати реалізацію прийнятих рішень;

надавати командирові бригади пропозиції щодо заохочення або притягнення до дисциплінарної відповідальності військовослужбовців сержантського (старшинського) складу бригади;

організовувати надання командирам підрозділів та командирів бригади пропозицій стосовно направлення військовослужбовців сержантського (старшинського) складу на навчальні курси (в тому числі на ті, що проводяться за кордоном) та призначення їх на посади;

брати участь у проведенні щорічного оцінювання та атестації військовослужбовців сержантського (старшинського) складу бригади.

Головний сержант бригади для виконання покладених на нього завдань повинен знати визначені місця дислокації бригади, організаційно-штатну структуру, бойовий та чисельний склад підрозділів, морально-психологічні якості особового складу, вплив соціально-політичної обстановки в районі дислокації бригади на бойову готовність військовослужбовців рядового і сержантського (старшинського) складу, рівень готовності підрозділів бригади до виконання завдань за призначенням.

{Розділ 3 доповнено підрозділом згідно із Законом № 205-IX від 17.10.2019}

Начальник штабу бригади (полку, окремого батальйону)

{Назва підрозділу із змінами, внесеними згідно із Законом № 205-IX від 17.10.2019}

68. Начальник штабу бригади (полку, окремого батальйону) в мирний і воєнний час відповідає за організацію та підтримання керування підрозділами; за бойову та мобілізаційну готовність, успішне виконання бригадою (полком, окремим батальйоном) бойових завдань; за планування бойової підготовки; за підготовку штабу і підрозділів, що забезпечують керування бригадою (полком, окремим батальйоном), виховання, військову дисципліну, морально-психологічний стан особового складу штабу та безпосередньо підпорядкованих йому підрозділів; за організацію вартової і внутрішньої служб; за організацію та здійснення заходів щодо охорони державної таємниці, прихованого керування; за забезпечення штабу та безпосередньо підпорядкованих підрозділів озброєнням і технікою; за стан обліку особового складу, озброєння, боєприпасів, бойової та іншої техніки бригади (полку, окремого батальйону); за стан пожежної безпеки штабу.

{Частина перша статті 68 із змінами, внесеними згідно із Законами № 1420-IV від 03.02.2004, № 205-IX від 17.10.2019}

Начальник штабу бригади (полку, окремого батальйону) підпорядковується командирові бригади (полку, окремого батальйону) і є прямим начальником усього особового складу бригади (полку, окремого батальйону).

{Частина друга статті 68 із змінами, внесеними згідно із Законом № 205-IX від 17.10.2019}

Під час виконання рішень командира бригади (полку, окремого батальйону) начальник штабу має право віддавати накази (розпорядження) підпорядкованим командирові бригади (полку, окремого батальйону) особам від його імені. Про всі віддані накази (розпорядження) начальник штабу доповідає командирові бригади (полку, окремого батальйону).

{Частина третя статті 68 із змінами, внесеними згідно із Законом № 205-IX від 17.10.2019}

{Текст статті 68 із змінами, внесеними згідно із Законом № 205-IX від 17.10.2019}

69. Начальник штабу бригади (полку, окремого батальйону) зобов'язаний:

{Абзац перший статті 69 із змінами, внесеними згідно із Законом № 205-IX від 17.10.2019}

організовувати роботу штабу й щоденно керувати нею; узгоджувати роботу заступників командира бригади (полку, окремого батальйону), начальників родів військ і служб;

знати про справжній стан справ у підрозділах бригади (полку, окремого батальйону), а також про хід виконання поставлених перед ними завдань;

розробляти план бойової та мобілізаційної готовності бригади (полку, окремого батальйону), заходи щодо захисту його від зброї масового ураження та звичайних засобів ураження, керувати мобілізаційною роботою у бригаді (полку, окремому батальйоні);

розробляти план бойової підготовки бригади (полку, окремого батальйону), заходи щодо охорони державної таємниці, план перевірки підрозділів і служб посадовими особами, безпосередньо підпорядкованими командирові бригади (полку, окремого батальйону), та офіцерами штабу; здійснювати контроль за виконанням цих планів і заходів;

{Абзац п'ятий статті 69 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1420-IV від 03.02.2004}

організовувати зв'язок у бригаді (полку, окремому батальйоні), приховане управління військами, захист інформації від несанкціонованого доступу та протидію технічним засобам розвідки;

{Абзац шостий статті 69 в редакції Закону № 1420-IV від 03.02.2004}

організовувати своєчасне й правильне доведення до підрозділів і служб усіх наказів командира бригади (полку, окремого батальйону) та старших командирів (начальників), а також перевірку їх виконання; особисто доводити найважливіші накази та перевіряти їх виконання;

проводити заняття з офіцерами штабу бригади (полку, окремого батальйону), керувати підготовкою штабів і підрозділів, що забезпечують керування бригадою (полком, окремим батальйоном), а також перевіряти стан і бойову готовність засобів зв'язку в бригаді (полку, окремому батальйоні);

знати ділові та морально-психологічні якості кожного військовослужбовця офіцерського складу бригади (полку, окремого батальйону), головного сержанта бригади та головних сержантів підрозділів, до роти включно, а також усіх військовослужбовців сержантського (старшинського) складу штабу і безпосередньо підпорядкованих йому підрозділів;

{Абзац дев'ятий статті 69 із змінами, внесеними згідно із Законом № 205-IX від 17.10.2019}

розподіляти за підрозділами поповнення, яке прибуло до бригади (полку, окремого батальйону);

{Абзац десятий статті 69 із змінами, внесеними згідно із Законом № 205-IX від 17.10.2019}

організовувати охорону Бойового Прапора бригади (полку, окремого батальйону) (згідно з додатком 2 до цього Статуту), державних нагород, військових символів, документів та грошової скриньки бригади;

{Абзац одинадцятий статті 69 із змінами, внесеними згідно із Законом № 205-IX від 17.10.2019}

встановлювати і підтримувати порядок у розробленні, користуванні, зберіганні та розсиланні секретних документів;

організовувати й не менше ніж один раз на тиждень особисто перевіряти підготовку та несення вартової і внутрішньої служб у бригаді (полку, окремому батальйоні);

{Абзац тринадцятий статті 69 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1420-IV від 03.02.2004}

постійно знати про наявність особового складу, наявність і стан озброєння, боєприпасів, бойової та іншої техніки, матеріальних засобів, а також щоденно керувати веденням їх обліку в бригаді (полку, окремому батальйоні), забезпечувати додержання штатної дисципліни та раціональне службове використання особового складу відповідно до набутого фаху;

{Абзац чотирнадцятий статті 69 із змінами, внесеними згідно із Законом № 205-IX від 17.10.2019}

організовувати ведення обліку скарг, заяв та пропозицій військовослужбовців і членів їх сімей, здійснення прийому відвідувачів;

інструктувати перед заступанням у наряд чергового бригади (полку, окремого батальйону), його помічника, начальника варті, командира чергового підрозділу, чергового штабу, чергового контрольно-пропускного пункту, а також старших машин, командирів підрозділів (начальників команд), які відбувають у відрядження; перевіряти забезпечення зазначених підрозділів (команд) усім необхідним;

вести облік бойової підготовки, кримінальних та інших правопорушень, а також надзвичайних подій, вчинених військовослужбовцями;

{Абзац сімнадцятий статті 69 із змінами, внесеними згідно із Законом № 720-IX від 17.06.2020}

своєчасно подавати до вищого штабу необхідні донесення;

вести історичний формуляр бригади (полку, окремого батальйону);

організовувати й не менше ніж двічі на рік проводити перевірку наявності та стану озброєння, боєприпасів, бойової та іншої техніки, засобів зв'язку та майна у безпосередньо підпорядкованих йому службах і підрозділах.

{Текст статті 69 із змінами, внесеними згідно із Законом № 205-IX від 17.10.2019}

Заступник командира бригади (полку, окремого батальйону)

{Назва підрозділу із змінами, внесеними згідно із Законом № 205-IX від 17.10.2019}

70. Заступник командира бригади (полку, окремого батальйону) в мирний і воєнний час відповідає за бойову та мобілізаційну готовність, успішне виконання бойових завдань бригадою (полком, окремим батальйоном); за організацію та якість проведення занять з бойової підготовки; за створення навчально-матеріальної бази, вдосконалення та утримання її в справному стані; за спортивно-масову роботу; за підготовку класних спеціалістів; за додержання військової дисципліни та внутрішнього порядку; за організацію пожежної безпеки у бригаді (полку, окремому батальйоні).

{Частина перша статті 70 із змінами, внесеними згідно із Законом № 205-IX від 17.10.2019}

Заступник командира бригади (полку, окремого батальйону) підпорядковується командирові та є прямим начальником усього особового складу бригади (полку, окремого батальйону), за відсутності командира виконує його обов'язки. У військових частинах, де посада заступника командира бригади (полку, окремого батальйону) не передбачена за штатом, виконання цих обов'язків покладається на начальника штабу.

{Текст статті 70 із змінами, внесеними згідно із Законом № 205-IX від 17.10.2019}

71. Заступник командира бригади (полку, окремого батальйону) зобов'язаний:

{Абзац перший статті 71 із змінами, внесеними згідно із Законом № 205-IX від 17.10.2019}

брати участь у розробленні планів бойової та мобілізаційної готовності, бойової підготовки й організовувати їх виконання;

проводити заняття з військовослужбовцями офіцерського, сержантського (старшинського) складу, навчання та контрольні заняття з підрозділами;

{Абзац третій статті 71 із змінами, внесеними згідно із Законом № 205-IX від 17.10.2019}

керувати фізичною підготовкою та спортивно-масовою роботою підрозділів бригади (полку, окремого батальйону);

перевіряти організацію і стан бойової підготовки й пожежної безпеки в підрозділах бригади (полку, окремого батальйону), усувати виявлені недоліки та подавати допомогу командирам підрозділів в організації й проведенні занять;

знати ділові та морально-психологічні якості кожного військовослужбовця офіцерського складу бригади (полку, окремого батальйону), головного сержанта бригади та головних сержантів підрозділів, до роти включно, постійно проводити роботу з офіцерами щодо виховання і

вдосконалення їх підготовки за спеціальністю, здійснювати добір кандидатів на вищі посади;

{Абзац шостий статті 71 із змінами, внесеними згідно із Законом № 205-IX від 17.10.2019}

керувати добором військовослужбовців для зарахування на військову службу за контрактом, а також для вступу до військових навчальних закладів;

{Абзац сьомий статті 71 із змінами, внесеними згідно із Законом № 205-IX від 17.10.2019}

вживати заходів до запобігання порушенням правил безпеки під час занять, навчань і стрільб;

керувати роботою, пов'язаною з обладнанням і удосконаленням об'єктів навчальної матеріально-технічної бази, й забезпечувати їх правильне утримання та експлуатацію;

вести облік матеріальних засобів і коштів, виділених на бойову підготовку, та забезпечувати їх витрачання за прямим призначенням;

своєчасно забезпечувати підрозділи бригади (полку, окремого батальйону) матеріальними засобами й наочними посібниками з бойової підготовки; стежити за їх обліком і утриманням;

керувати роботою пожежно-технічної комісії у бригаді (полку, окремому батальйоні), методичною радою; упроваджувати у практику передові методи навчання особового складу;

{Абзац дванадцятий статті 71 в редакції Закону № 205-IX від 17.10.2019}

організовувати та здійснювати заходи, спрямовані на підвищення фахового рівня особового складу бригади (полку, окремого батальйону);

керувати пожежною безпекою, розробляти план пожежної безпеки та контролювати його виконання;

перевіряти додержання правил внутрішнього порядку в бригаді (полку, окремому батальйоні) та його підрозділах, а також підготовку добового наряду та несення ним служби.

{Текст статті 71 із змінами, внесеними згідно із Законом № 205-IX від 17.10.2019}

Заступник командира бригади (полку, окремого батальйону) з морально-психологічного забезпечення

{Назва підрозділу в редакції Закону № 205-IX від 17.10.2019}

72. Заступник командира бригади (полку, окремого батальйону) з морально-психологічного забезпечення в мирний і воєнний час відповідає за безпосередню організацію і проведення заходів морально-психологічного забезпечення; за військову дисципліну, морально-психологічний стан особового складу; за морально-психологічне забезпечення бойової

готовності, бойової підготовки, виконання бойових завдань, правопорядку, повсякденної діяльності особового складу військової частини; за національно-патріотичну підготовку та інформаційну роботу, організацію дозвілля військовослужбовців, членів їх сімей, працівників військової частини, їх соціальний захист.

{Частина перша статті 72 із змінами, внесеними згідно із Законом № 205-IX від 17.10.2019}

Заступник командира бригади (полку, окремого батальйону) з морально-психологічного забезпечення підпорядковується командирові та є прямим начальником усього особового складу полку (окремого батальйону).

{Текст статті 72 із змінами, внесеними згідно із Законом № 205-IX від 17.10.2019}

73. Заступник командира бригади (полку, окремого батальйону) з виховної роботи зобов'язаний:

брати участь у розробленні планів бойової та мобілізаційної готовності, бойової підготовки бригади (полку, окремого батальйону) й організовувати їх виконання відповідно до своєї спеціальності;

{Абзац другий статті 73 із змінами, внесеними згідно із Законом № 205-IX від 17.10.2019}

планувати і проводити роботу, спрямовану на виховання у військовослужбовців відданості Українському народові, формування в особового складу бригади (полку, окремого батальйону) високих морально-психологічних якостей, готовності до свідомого виконання положень Конституції України і законів України, Військової присяги, вимог військових статутів Збройних Сил України, інших нормативно-правових актів і наказів командирів (начальників);

виховувати особовий склад бригади (полку, окремого батальйону) у дусі свідомого виконання військового обов'язку, вірності Бойовому Прапорові, традиціям дружби і військового товариства, любові до своєї частини, постійної пильності і бойової готовності;

організовувати та проводити заходи морально-психологічного забезпечення, спрямовані на якісне виконання завдань бойової підготовки, підвищення боєздатності бригади (полку, окремого батальйону) та зміцнення єдиначальності;

{Абзац п'ятий статті 73 із змінами, внесеними згідно із Законом № 205-IX від 17.10.2019}

вивчати та аналізувати морально-психологічний стан підрозділів, подавати допомогу командирам, начальникам родів військ і служб у поліпшенні морально-психологічного клімату у військових колективах;

знати ділові та морально-психологічні якості осіб офіцерського складу бригади (полку, окремого батальйону), головного сержанта бригади та головних сержантів підрозділів, до роти включно, особисто навчати їх практиці роботи з особовим складом, надавати необхідну методичну

допомогу; брати участь у доборі кандидатів для прийняття на військову службу за контрактом, а також у розподілі за підрозділами поповнення, яке прибуло до бригади (полку, окремого батальйону);

{Абзац сьомий статті 73 в редакції Закону № 205-IX від 17.10.2019}

брати участь у роботі з кадрами, їх атестації, у доборі кандидатів для вступу до вищих військових навчальних закладів, здійснювати вивчення, добір, навчання спеціалістів із морально-психологічного забезпечення бригади (полку, окремого батальйону);

{Абзац восьмий статті 73 в редакції Закону № 205-IX від 17.10.2019}

планувати, організовувати і контролювати проведення в підрозділах заходів з морально-психологічного супроводу повсякденної діяльності особового складу, доповідати командирові бригади (полку, окремого батальйону) та заступникові командира з морально-психологічного забезпечення вищої ланки управління про результати їх виконання;

{Абзац дев'ятий статті 73 в редакції Закону № 205-IX від 17.10.2019}

знати потреби і запити особового складу, вживати заходів для вирішення скарг і задоволення заяв, підтримувати зв'язок із сім'ями військовослужбовців, піклуватися про їх здоров'я, харчування, поліпшення матеріально-побутового становища особового складу;

брати участь у доборі особового складу варт, а також у проведенні занять з особовим складом добового наряду;

організовувати та проводити роз'яснення законодавства та брати участь у забезпеченні додержання військовослужбовцями його вимог;

забезпечувати проведення конкретних заходів щодо зміцнення військової дисципліни та правопорядку, профілактики правопорушень серед особового складу, згуртування військових колективів;

вивчати суспільно-політичну обстановку в районі розташування бригади (полку, окремого батальйону), надавати командирові пропозиції щодо удосконалення організації заходів з морально-психологічного забезпечення;

{Абзац чотирнадцятий статті 73 в редакції Закону № 205-IX від 17.10.2019}

брати участь у роботі щодо організації занять з якісного опанування і зразкового утримання військовослужбовцями бойової та іншої техніки, додержання заходів безпеки та охорони довкілля;

організовувати і контролювати національно-патріотичну підготовку в бригаді (полку, окремому батальйоні), вносити пропозиції щодо змісту і методики проведення занять, виходячи з особливостей службової діяльності та специфіки навчально-бойових завдань;

{Абзац шістнадцятий статті 73 із змінами, внесеними згідно із Законом № 205-IX від 17.10.2019}

забезпечувати постійне інформування військовослужбовців про суспільно-політичну обстановку в Україні, військову політику держави та

завдання Збройних Сил України, стан бойової підготовки та військової дисципліни особового складу;

піклуватися про духовний і культурний розвиток військовослужбовців, розробляти плани проведення вихідних, святкових та неробочих днів, разом з командирами підрозділів організовувати і проводити заходи культурологічної роботи та дозвілля особового складу та членів їх сімей бригади (полку, окремого батальйону); керувати роботою клубу військової частини;

{Абзац вісімнадцятий статті 73 із змінами, внесеними згідно із Законом № 205-IX від 17.10.2019}

постійно підтримувати зв'язки з органами місцевого самоврядування, подавати їм допомогу у військово-патріотичному вихованні молоді;

контролювати правильність використання технічних засобів пропаганди, своєчасність доставки і видачі особовому складові періодичних видань, поштових відправлень;

{Абзац двадцятий статті 73 із змінами, внесеними згідно із Законом № 205-IX від 17.10.2019}

вивчати і впроваджувати передовий досвід, вносити пропозиції щодо вдосконалення форм і методів виховання, національно-патріотичної підготовки та інформаційної роботи;

вести облік кримінальних та інших правопорушень, надзвичайних подій та дисциплінарних провинностей, вчинених особовим складом, проводити соціологічний та соціально-психологічний аналіз їх причин, готувати аналітичні довідки щодо стану військової дисципліни; подавати донесення у порядку підпорядкованості про вчинені військовослужбовцями правопорушення;

{Абзац двадцять другий статті 73 із змінами, внесеними згідно із Законом № 720-IX від 17.06.2020}

доповідати командирові бригади (полку, окремого батальйону) та заступникові командира з морально-психологічного забезпечення вищої ланки управління про стан військової дисципліни та морально-психологічний стан особового складу, а також про заходи, здійснені фахівцями структур морально-психологічного забезпечення.

{Абзац двадцять третій статті 73 в редакції Закону № 205-IX від 17.10.2019}

{Текст статті 73 із змінами, внесеними згідно із Законом № 205-IX від 17.10.2019}

**Заступник командира бригади (полку, окремого батальйону) з озброєння (інженерно-авіаційної служби) -
начальник технічної частини**

{Назва підрозділу із змінами, внесеними згідно із Законом № 205-IX від 17.10.2019}

74. Заступник командира бригади (полку, окремого батальйону) з озброєння (інженерно-авіаційної служби) - начальник технічної частини у мирний і воєнний час відповідає за технічне забезпечення бригади (полку, окремого батальйону); за технічний стан, правильну експлуатацію, ремонт та евакуацію озброєння, бойової та іншої техніки підпорядкованих служб; за зберігання боєприпасів і забезпечення ними підрозділів (крім авіаційних); за облік і зберігання зброї та боєприпасів на складах, а також за стан спеціальних споруд, технічних позицій, підпорядкованих складів, парків (стоянок літальних апаратів) та організацію в них внутрішньої служби; за технічну підготовку особового складу бригади (полку, окремого батальйону); за бойову та мобілізаційну готовність безпосередньо підпорядкованих підрозділів і служб; за бойову підготовку, виховання, військову дисципліну і морально-психологічний стан їх особового складу; за стан пожежної безпеки підпорядкованих об'єктів.

Заступник командира бригади (полку, окремого батальйону) з озброєння (інженерно-авіаційної служби) - начальник технічної частини підпорядковується командирові і є прямим начальником усього особового складу бригади (полку, окремого батальйону).

{Текст статті 74 із змінами, внесеними згідно із Законом № 205-IX від 17.10.2019}

75. Заступник командира бригади (полку, окремого батальйону) з озброєння (інженерно-авіаційної служби) - начальник технічної частини зобов'язаний:

брати участь у розробленні планів бойової та мобілізаційної готовності, бойової підготовки й організовувати їх виконання за своєю спеціальністю;

керувати бойовою підготовкою та діяльністю підпорядкованих йому підрозділів і служб;

знати ділові та морально-психологічні якості військовослужбовців офіцерського, сержантського (старшинського) складу безпосередньо підпорядкованих йому підрозділів і служб, постійно проводити з ними роботу з військового виховання та вдосконалення їх підготовки за спеціальністю;

{Абзац четвертий статті 75 із змінами, внесеними згідно із Законом № 205-IX від 17.10.2019}

керувати технічною підготовкою особового складу бригади (полку, окремого батальйону), проводити заняття з військовослужбовцями офіцерського, сержантського (старшинського) складу, які обіймають посади не нижче головного сержанта роти, з вивчення озброєння, техніки і боєприпасів, водіння машин, організації та здійснення технічного забезпечення, а також заходи щодо підготовки класних технічних спеціалістів;

{Абзац п'ятий статті 75 із змінами, внесеними згідно із Законом № 205-IX від 17.10.2019}

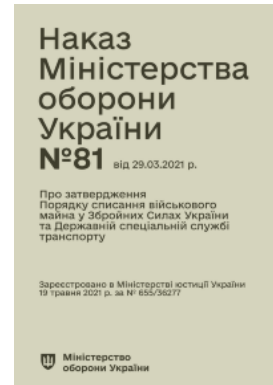
Рекомендована література

Статути Збройних сил
України

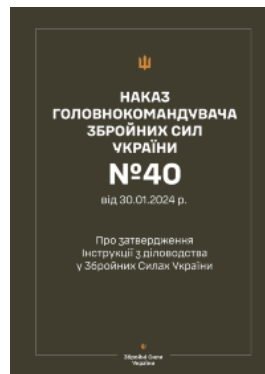
Наказ МОУ № 440 —
Інструкція з обліку
військового майна у
ЗСУ (+117 додатків) / зі
змінами 2026

Наказ МОУ № 81 —
Порядок списання
військового майна у
ЗСУ та ДССТ

Наказ МОУ № 300 —
Положення про
військове (корабельне)
господарство ЗСУ

Наказ ГШ ЗСУ № 40 —
Інструкція з
діловодства у Збройних
Силах України +
Додатки (зі змінами
2026 рік)

Наказ МОУ № 280 —
Інструкція з організації
обліку особового
складу в системі МОУ

Перейти до категорії
Статути ЗСУ

WAR BOOKS
військова література

КУПИТИ